

Asia: VN/30583/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston maaseutupoliittiseksi selonteoksi eduskunnalle

1. Yleiset huomiot

Mitä ajatuksia selontekoluonnos herättää? Huom. Ilmoita tässä, mikäli yksityishenkilönä haluat, että lausuntosi näkyy myös hankeikkunassa.

Selonteko on laaja ja tuo hyvin ilmi maaseutualueiden eroja ja mahdollisuuksia. Kuitenkin se on paikoittain liian optimistinen eikä ota riittävästi kantaa siihen, tuleeko näitä eroja pyrkiä voimakkaammin vähentämään. Toimenpideohjelmassa toivottavasti kohdistetaan toimenpiteitä erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomen alueelle (johon myös Etelä-Karjala kuuluu), jotta alueella olisi samat mahdollisuudet asua ja yrittää.

Lausunto kuvaa hyvin sitä kansalaistoimintaa, jota maaseutualueilla tehdään ja korostaa niiden arvokasta merkitystä alueella. Toimenpide ohjelma toivottavasti huomioi näihin kohdistuvat muutokset muun muassa väestön ikääntyessä ja muuttoliikkeen jatkuessa edelleen kaupunkialueille. Erityisesti tämä korostuu rajan läheisyydessä, sillä asuttu rajaseutu on tärkeä osa Suomen kokonaisturvallisuutta.

Lausunnossa on positiivinen vire siitä, että maaseutualue ei ole vain resurssien alue, vaan myös asukkaidensa näköinen, arvokkaan arjen sijainti. Toimenpiteet toivottavasti mahdollistavat tämän vahvistamisen.

Etelä-Karjalan alueella ei voi olla korostamatta tietoliikenneyhteyksien merkitystä. Alueilla, joissa kaupalliset toimijat eivät tarjoa vaihtoehtoja, tulisi toimenpiteitä kohdistaa voimakkaammin. Toimivat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat yrittämisen ja etätyöskentelyn kaikkialla, sekä lisäksi monipuoliset palvelut. Erot alueiden tietoliikenneyhteyksissä asettaa kansalaiset eriarvoiseen asemaan.

2. Maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmä

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutupolitiikan suunnittelujärjestelmään liittyen olennaiset?

Aiheeseen liittyen olisi tärkeää tarkastella maaseutualueiden luokittelua avoimesti, sillä monelta osin luokittelu ei vastaa maaseutujen toimintaa. Erityisesti tämä näkyy itäisessä Suomessa, jossa moni alue luokitellaan kaupunkien läheiseksi maaseudeksi, vaikka olisivatkin käytännössä samankaltaista aluetta kuin harvaan asuttu maaseudeksi luokiteltu alue. Tämä vaikuttaa esimerkiksi investointien tukitasoihin.

Maaseutuvaikutusten arvioinnin tulisi olla voimakkaammin osa kaikkea päätöksentekoa, jos halutaan varmistaa se, ettei päätöksenteko eriarvoista entisestään kansalaisia asuinpaikkansa mukaan. Selonteko on tunnistanut maaseutualueiden erityispiirteinen huomioon otamisen politiikassa.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

3. Maaseutualueiden tilannekuva ja muutostekijät

Ovatko selonteossa tunnistetut näkökohdat maaseutualueiden tilannekuvaan ja muutostekijöihin liittyen olennaiset?

Kokonaisuudessaan selonteko tunnistaa maaseutualueiden tilannekuvan hyvin.

Väestönmuutoksen tarkastelu on monipuolista, mutta sen vaikutusta osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen olisi voinut käsitellä enemmän. Kansalaistoiminta on maaseutualueilla merkittävä yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin lähde, mutta nykyinen väestönmuutos on sille suuri riski. Useat yhdistykset pyörivät aina vain ikääntyvän väen voimalla eikä uusia toimijoita ole tiedossa. Kun väestö ikääntyy, miten näiden toimijoiden jättämä aukko paikataan? Nämä toimijat ovat olleet myös merkittävässä roolissa niin tietoliikenneyhteyksien kuin varautumisen asioissa paikallistasolla esimerkiksi hanketoiminnassa ja heidän paikallistuntemuksensa merkittävää.

Etelä-Karjalan alueella, pääkaupunkiseudun läheisyydestä huolimatta, on tietoliikenneyhteyksien ja digipalveluiden rooli tärkeä. Saimaa luo meille hyvinvointia, mutta myös pitkiä etäisyyksiä. Lisäksi yrittäjien toiminta on ollut haasteellista huonojen tietoliikenneyhteyksien vuoksi.

Puuttuuko tarkastelusta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

4. Kansallinen maaseutuvisio

Onko selonteossa kuvattu maaseutuvisio olennainen?

Visio itsessään on hyvä, mutta voisi rohkeammin katsoa tulevaisuuteen myös positiivisten muutosten kautta. Nyt visio tuntuu keskittyvän maaseudun ongelmien ja pitkän ajan rakennekulkujen muovaamaan tulevaisuusvisioon eikä poikkea näistä. Onko tulevaisuudessa nähtävissä muutoksia, jotka voisivat kääntää murrosta, esimerkiksi kestävän kehityksen tuomat tarpeet uusille innovaatioille. Myös tutkimukset tukevat sitä, että useat haluaisivat asua maalla, mutta rakenteelliset muutokset eivät tue tätä kehityskulkua.

Puuttuuko maaseutuvisiosta jokin näkökohta, joka tulisi lisätä ottaen huomioon selonteon tarkoitus ja tavoitteet?

-

5. Poikkihallinnolliset tavoitteet ja kehittämissuosituksiset (Anna vastaukset monivalintakysymykseen kohdassa seitsemän Muut täydennystarpeet)

Ovatko selonteossa tunnistetut poikkihallinnolliset tavoitteet (5 kpl) ja kehittämissuosituksiset (24 kpl) olennaiset?

Lausunto osittain tuntuu toistavan osittain samaa, jo pidempään tapahtunutta muutosta maaseutualueilla eikä tavoitteet ja kehittämissuosituksiset ole erityisen kunnianhimoisia. Kehittämissuosituksille ja tavoitteille tulee asettaa selkeät aikataulusuosituksiset ja toteutustahot. Lisäksi rahoituksen tulee olla riittävä näiden toimenpiteiden toteuttamiseksi.

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset tavoitteet (1-3 kappaletta)?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit tavoitteisiin tavoitekohtaisesti:

-

Mitkä ovat näkökulmastanne tärkeimmät poikkihallinnolliset kehittämissuosituksiset (1-5 kappaletta)? (Merkitse kehittämissuositusnumerot 1-24)

-

Puuttuuko poikkihallinnollisista tavoitteista tai kehittämissuosituksista jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

Voit kirjoittaa mahdolliset tarkemmat kommentit kehittämissuosituksiin suosituskohdaisesti:

-

6. Liite: Maaseutualueiden nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvaus

Ovatko liitteessä kuvatut maaseutualueiden nykytilanne ja muutostekijät olennaiset?

Liite on selkeästi tarpeellinen selonteon taustoittamiseksi. Kokonaisuutena se kuvaa hyvin maaseutualueiden nykytilaa. On hyvä, että myös maaseudun mielikuva on nostettu esille, sillä on totta, että keskustelu hyvästä arjesta maaseutualueilla on värittyä ja maalaa usein melko pessimistisen kuvan.

Puuttuuko nykytilanteen ja muutostekijöiden kuvauksesta jokin kansallisesti merkittävä näkökohta, joka tulisi lisätä?

-

7. Muut täydennystarpeet (anna tässä kohdassa vastaukset kohdan viisi monivalintakysymyksiin)

Onko selonteossa muita täydennystarpeita?

Ei täydennystarpeita.

Eskola Susanna
Lappeenrannan kaupunki/ Etelä-Karjalan Maaseututoimi